11e JAARGANG No. 8 VERSCHIJNT MAANDELIJKS 15 AUGUSTUS 1949

La Progresanto

REDACTIE-COMITÉ
G. P. DE BRUIN
G. J. DEGENKAMP
F. FAULHABER

STUDIEBLAD VAN DE BOND
VAN ARBEIDERS-ESPERANTISTEN
IN HET GEBIED VAN DE NEDERLANDSE TAAL
f 2.— per jaar; f 1.50 voor leden van F.L.E.
Postgiro 331133

W. F. KRUIT
H. KUYT
JAC. LEM JR.
J. VAN SCHEEPEN
H. VELTHOVE

REDACTIE EN ADM.: G. J. DEGENKAMP, ROELANTSTRAAT 4, AMSTERDAM-W.

LA UZADO DE MAJUSKLOJ

La skriba lingvo diferencas diversrilate de la lingvo parola. La plej granda diferenco konsistas en la ortografio. Neniu lingvo havas plene fonetikan ortografion, ankaŭ ne Esperanto. La ortografio de Esperanto tamen estas tre proksima al fonetikeco. Se la ortografio multe diferencas de la parolata lingvo, ekz. en la angla kaj irlanda lingvoj, oni povas paroli pri du lingvoaspektoj. Ni konstatu, ke la nefonetikeco de ortografio estas malbono de la skriba lingvo, kaj des pli granda estas tiu malbono, ju pli la skriba lingvo diferencas de la parola. En Esperanto tiu malbono estas minimuma kaj pro tio neniom ĝena.

Alia diferenco inter la skriba lingvo kaj la parola estas, ke la unua havas interpunkcion. La interpunkcio havas specialan rolon en la skriba lingvo: ĝi devas faciligi la legadon, atentigante pri la paŭzetoj, kiujn faras la parolanto en siaj frazoj, pri la elvoka aŭ demanda tono de la frazo kaj klarigante kelke da aliaj aferoj utilaj al la leganto.

Tria diferenco estas diverslitera preso, kiu utilas i.a. en instruaj eldonoj, en anoncoj, por specialaj emfazoj, indikoj, por citi vortojn de aliaj, por komenti tekston k.t.p. Similan funkcion plenumas interspace presitaj vortoj. Ankaŭ tiu ĉi karakeraĵo de la skriba lingvo estas necesa.

Kvaran diferencon formas la uzo de du specoj de literoj en unu sama teksto: minuskloj ĝenerale, kaj majuskloj por specialaj kazoj.
La uzado de majuskloj diferencas ĉe la diversaj lingvoj. Germanoj ekz. uzas ilin por ĉiu substantivo. Angloj uzas ilin tradicie en pluraj vortoj, kie neanglo ne sentas ilian bezonon. Precipe en titoloj, ekz. de libroj, oni uzas ilin. Anstataŭ „La Vojo Returne" por ni nufiĉas „La vojo returne".
Ĝenerala estas la uzado de majuskloj ĉe la komenco de frazo, por propraj nomoj, kaj post duobla punkto, se tiu signo anoncas parolitajn aŭ de aliaj skribitajn vortojn.

Komparante la uzadon de majuskloj kun la tri antaŭe nomitaj specialaĵoj de la skriba lingvo, ni konstatas, ke nur tiuj tri alportas utilon: ili kompensas al la skriba lingvo la diversajn avantaĝojn de la lingvo parola, kiel tonon, akcenton, paŭzetojn. Sed la majuskloj kompensas nenion, ĉar en la parola lingvo oni ne speciale prononcas ilin. Aliavorte: la majuskloj estas superfluaj. Ili tamen havas estetikan valoron: teksto sen majuskloj estas monotona, kaj nur por rompi la monotonecon ili taŭgas. Sed ĝuste el tio sekvas, ke trouzo havas kontraŭan efikon. La germana sistemo: por ĉiu substantivo majusklo, ĝenas la leganton. Eĉ la angla sistemo troas. Kvankam ĉiu esperantisto inklinas transplanti sian nacian sistemon en Esperanton, ŝajnas al ni rekomendinde uzi majusklojn nur en okazoj, kie ili havas ian celon. Kaj tiuj okazoj estas: 1. ĉe la komenco de ĉiu frazo; 2. por redoni aliies parolojn; 3. por distingi proprajn nomojn; 4. por esprimi altan respekton, ekz. en vortoj, kiuj anstataŭas la nomon de Dio: „Vi, Kreinto, Savinto" k.s.; 5. por mallongigoj de propraj nomoj: „S.A.T., U.E.A., F.L.E."; 6. en titoloj por certaj vortoj kiuj bezonas ian emfazon: „La Komencanto". Tio lasta tre varias laŭ personaj preferoj. La angla kutimo ŝajnas al ni tro peza. Oni ri-

POR KOMENCANTOJ

H. Kuijt

Vertalingen zende men voor de 10e van de volgende maand aan het redactieadres: Roelantstraat 4, Amsterdam-W.

WEDERKERENDE WERKWOORDEN. 3.

Het ontleden van een eenvoudige zin werd in het Juni-nummer behandeld. Men leze dat nog eens over. De zin die daar ontleed werd, noemt men een enkelvoudige zin. Er zijn ook samengestelde zinnen, bijv.: *La patro razas sin kaj la patrino vestas sin.* Deze samengestelde zin bestaat uit twee hoofdzinnen, die door het voegwoord „kaj" zijn verbonden. Een samengestelde zin kan ook bestaan uit een hoofdzin en een bijzin, bijv.: *Li vestis sin, dum kiam li manĝis.* Hoofdzin: *Li vestis sin*; bijzin: *li manĝis*; deze zinnen zijn verbonden door de voegwoordelijke uitdrukking „dum kiam". Men leerde (Nr. 12, 1948), dat een bijzin, welke aanvangt met „dum kiam" en dezelfde persoon tot onderwerp heeft als de hoofdzin, te vervangen is door een bijwoordelijk deelwoord, dat uitgaat op „ante". Dit is het geval in bovenstaande zin. Zo'n bijwoordelijk deelwoord komt een vlotte stijl ten goede; men vermijdt immers herhaling van dezelfde woorden. Dus: *Li vestis sin, manĝante.* Of: *Manĝante, li vestis sin.* Deze zin ontleden we als volgt: Hoofdzin: Gezegde: *vestis;* onderwerp: *li*; lijdend voorwerp: *sin.* Bij het ontleden van de bijzin lette men goed op, want dit is een beknopte zin; er is een gedeelte van verzwegen. Voluit is de zin: *li manĝis.* Gezegde: *vestis;* onderwerp: *li.* Wil men te kennen geven, dat „li manĝis" het voornaamste gedeelte is van de samengestelde zin, dan laat men dit gedeelte dienst doen als hoofdzin: *Li manĝis, vestante sin.* Nu weer ontleden; eerst de hoofdzin, daarna de bijzin. De bijzin heeft dezelfde persoon tot onderwerp als de hoofdzin. Dit onderwerp (*li*) is derde persoon, vandaar *sin.*

Men ontlede voor zichzelf de volgende zinnen en bestudere het gebruik van „si" respectievelijk: „ŝi, li" of „ĝi".

Vertaal in het Nederlands:

Opgave 8.

Li pasigis tutan vesperon, parolante pri si. Rakontinte pri ŝi, la patrino ekploris. La hundo lekis la idon, nutrante ĝin. Lekante sin, la hundo blekis. La akuzito konfuziĝis, defendante sin. Poste, la advokato ekscitiĝis, defendante lin. Razonte sin, li varmigis akvon.

Vertaal in Esperanto:

Opgave 8a.

(Waar mogelijk, gebruike men een bijwoordelijk deelwoord).

Na zich gewassen te hebben, ging hij naar bed. Toen de onderwijzer de jongen vermaande, wond hij zich op. Nadat zij zich gekleed hadden, begon het te regenen. De cursusleider raadde de leerlingen aan, zich te oefenen in het vertalen. Als Jan niet zo goed gestudeerd had, zou hij niet geslaagd zijn. De vrouw berispte haar dochter, zich behoorlijker te gedragen. Bij het scheren verwondde hij zich. Doe het raam dicht; 't is koud. Door de wind ging de deur dicht. Lees zulke boeken niet; ze zijn niet leerzaam. Jan is een leerzame jongen; hij wordt een goed esperantist. De nieuwe cursus begint op 1 October. Bezint, eer gij begint. Ga niet alleen door het bos; het is er gevaarlijk.

---

marku, ke distingo de diversaj vortoj per majusklo en titolo ne havas sencon; se titolo estas presita tute per majuskloj (kio ofte okazas), oni ja ankaŭ ne sentas mankon pri distingo!

Temo de diskutoj estis kelkfoje uzado aŭ neuzado de majuskloj por derivaĵoj de propraj nomoj. Kiuj preferas majusklojn en ekz. „Angla, Germana" k.s., simple transplantas kutimon el sia nacia lingvo. El estetika vidpunkto tiu uzado ŝajnas al ni neplaĉa kaj ĝi povas konduki al strangaĵoj kia „unu Franca (derivaĵo de propra nomo) sinjoro parolis Angle, sed la alia franco (ne propro nomo) nur France."

Oni ne diru, ke forlaso de majusklo en tiaj vortoj povus kaŭzi miskomprenon. Se tiu eblo ekzistas, ĝi ekzistas samgrade en la parola lingvo.

En „Malgranda Revuo", no 1, 49a, S. Engholm traktis la uzadon de majuskloj por tiaj derivaĵoj, kaj li diris i.a.: „Mi trovas ilin en ciuj rilatoj nenecesaj, senutilaj, kaj kio estas senutila ŝajnas al mi neuzinda, eĉ evitinda." Tiun opinion ni partoprenas.

Ni samopinias ankaŭ pri lia finkonkludo: „Oni ne povas fiksi certajn lingvokutimojn per decidoj kaj reguloj. Iu grupo aŭ aŭtoritato kompreneble povas krei regulojn kaj fari decidojn, sed neniu povas devigi eĉ unu solan homon sekvi ilin. Pri la rezulto de la diversaj linkvokutimoj decidos ĉefe la praktiko."

Vertaling van opgave 6.

Johano, venu ĉi tien 1), vi ne bone lavas vin! Ni kuraĝe 2) defendas nin. Li kondutis 3) en 4) la kunveno tre strange 5). Ĉi tiu viro kaj lia 6) edzino venas el fremda lando. Ni ne scias, ĉu lia 6) patro ankoraŭ vivas. Kion vi preferas 7), pentraĵon aŭ desegnaĵon? Apenaŭ 8) ŝi sidis, kiam 9) oni denove vokis ŝin. Se mi havus tempon, mi povus vidi ĉion. Kiam 10) la patro venos, ni ekmanĝos. Li tre amis ambaŭ siajn filojn, el kiuj la malpli 11) juna estas dekjara 12). Ni esperu, 13) ke la vetero baldaŭ pliboniĝos 14). Bonan matenon, sinjoro, eksidu, mi petas 15). Li estis irinta 16) jam tri horojn, kiam li fine ekripozis. Ne eniru, ne frapinte 17) la pordon. Nek li, nek lia 6) frato aspektas sanaj 18). Duope ili iris en la ĉambron. Atentu, knaboj, ke vi revenu ne malpuraj! Kiam la leciono komenciĝis 19), Johano ankoraŭ ne ĉeestis. Ĉu la novaj lecionoj jam estas presitaj? Mi estis sidonta 20), kiam oni 21) sonorigis 22).

1) Niet: *ĉi tie;* hier moet een richting worden uitgedrukt. 2) Ook: *brave;* niet: *sentime,* d.i. zonder angst; dit zegt dus niets over dapperheid. 3) Niet: *kondutis sin; konduti* = zich gedragen, dus: *li kondutas dece* = hij gedraagt zich behoorlijk. Dit wordt binnenkort uitvoerig behandeld in deze rubriek. 4) Ook: *dum;* echter wordt dan bedoeld: tijdens de gehele vergadering. 5) Niet: *fremde;* men vergelijke de vertaling van „vreemd" in deze en de volgende zin. Niet: *stranga;* dit moet een bijwoord zijn, 't zegt immers iets van een handeling. 6) Niet: *sia;* men heeft met een onderwerp te doen, daarin kan „sia" niet voorkomen, omdat het een bezit noemt van een onderwerp. 7) Ook: *kion vi pli (multe) ŝatas.* Geen vlotte vertaling is: *Kion vi volas havi pli volonte.* 8) Niet: *jen....jen;* d.i. nu.... eens, dan.... eens, hier.... en daar. 9) Niet: *ĉu, aŭ;* hier is een sprake van een vraag, ook niet van keus of tegenstelling, maar van een tijdbepaling. 10) Niet: *se;* dit duidt op een voorwaarde, in deze zin is sprake van tijd. 11) Ook: *pli aĝa.* Niet: *plej aĝa, malplej juna;* bij vergelijking tussen twee zelfstandigheden gebruikt men *pli.* Niet geheel juist is: *pli maljuna;* beiden zijn immers jong. 12) Ook: *havas dek jarojn.* 13) Niet: *lasu nin esperi;* men wenst wel eens iets van zichzelf, in het Ned. gebruikt men hiervoor het werkwoord „laten", bijv.: *laat ik gaan; laten wij zingen;* dit is een verzachtende vorm van de gebiedende wijs, dus in Esperanto zegt men: *Mi iru; ni kantu.* 14) Ook: *fariĝos pli bona.* Niet: *pliboniĝu;* het eventueel in vervulling gaan van de handeling (beter worden) is dan geen gevolg van ons hopen, m.a.w. ons hopen zal geen invloed hebben op het weer. Men vergelijke: *Ni esperu, ke vi ĉeestu ĝustatempe* laten wij hopen, dat U op tijd aanwezig zult zijn. 15) Ook: *bonvolu sidiĝi.* Niet aan te bevelen is: *eksidu, se tio plaĉas al vi;* dit is te lang, daarom niet gebruikelijk. 16) Ook: *irinte jam tri horojn, li fine ekripozis;* hoewel dan minder de nadruk valt op „reeds drie uur gelopen". 17) Niet: *sen frapi; sen* voor een onbepaalde wijs is een woordelijke vertaling uit enkele nationale talen. Minder vlot is: *sen tio, ke vi frapas....* 18) Niet: *sane; sanaj* noemt door middel van het koppelwerkwoord „aspekti" een eigenschap. 19) Niet: *komencis;* hoewel „beginnen" in het Ned. overgankelijk en onovergankelijk wordt gebruikt, is „komenci" slechts overgankelijk; men lere van buiten: *La instruisto komencas la lecionon - La leciono komenciĝas.* 20) Niet: *jus mi estis;* men bedoelt: *ĝuste,* dit woord is echter overbodig. *Ĵus* wordt vaak foutief gebruikt voor *ĝuste; ĵus* = zo juist, zo even, een ogenblik geleden. Men vergelijke: *ĝuste pri tio mi ja jus parolis.* Niet: *estus...., sidiĝus;* hier is geen sprake van een voorwaardelijke wijs, de toestand *(estis.... onta)* heeft immers werkelijk plaats gevonden. 21) Ook: *iu.* 22) Niet: *kiam estis sonorigata;* vraag: *kio.... estis sonorigata???* Dit is geen complete zin, een bijvoeglijk naamwoord zegt immers iets van een zelfstandignaamwoord; ook een deelwoord, dat eindigt op „a" is een bijv.naamwoord.

Beoordeling: E. A. B. te A. 9, Astor 7, G. B. N. te Z. 5, J G D. te Z 6, J. R. te A. 9, M. te U. 9, G A te R 8, Lupo 7, H. J. H. te B. 10, . W. V. te Z 5, A B te A. 8, A. A. D. te Z. 9, C. v. B. te S. 5, P. W. W. te G. 7, J. J. B. te D. 6, A. J. G. te D. 7, Stelo 6, A. v. D. te A. 7.

NEDERLANDSE TAAL!

Een exquis staaltje van welvoeglijkheid en Nederlandse taal vonden wij in de bijlage van „Dia Regno". In een verklarende noot bij de zin „Li ŝajnas esti...." zegt de leider van de rubriek, De H.: „Overlogische maniakken willen dit esti uitbannen na ŝajni".
Deze nette uitdrukking behoeft geen commentaar. Alleen vragen wij ons af, of „Dia Regno" de juiste plaats voor zo iets fraais is.

DE KOMENCANTO AL PROGRESANTO

Jac. Lem.

De zaak op zijn kop zetten.
Omgang.
Tegen zijn verlies kunnen.
Rondbazuinen.
Druk in de weer zijn.
Niets voelen voor.
Een leidende functie bekleden.
Hij raakte niet uitgepraat.
Als je er bezwaar tegen hebt.
De rol van Jan Klaassen vervullen.
Zoals te doen gebruikelijk is.
In de kiem smoren.
Betrokken worden bij.
Hoge bomen vangen veel wind.
Beseffen.
De gelegenheid te baat nemen.
Overladen.
Een rimpel groefde zijn voorhoofd.
Een groet brengen en dank betuigen.
Bloot staan aan.
Gewaarwording.

Maljuste (nevere) prezenti la aferon.
Interrilato.
Povi toleri (suferi) malgajnon.
Distrumpeti.
Esti en agema moviĝado.
Tute ne ŝati.
Okupi gvidan postenon.
Li ne laciĝadis parolante.
Se via interna sento ion diras kontraŭ tio.
Ludi pulĉinelan rolon.
Konforme al la ĝisnuna moro.
Dispremi en ĝermeto.
Esti implikata en.
Altan arbon la fulmo batas (trafas).
Konscii.
Uzi la bonan okazon.
Superŝuti.
Sulko enfosiĝis sur lia frunto.
Esprimi saluton kaj dankon.
Esti elmetata al.
Percepto.

Opgave 8.

1. Zoals te doen gebruikelijk is, ving de voorzitter zijn rede aan met in naam van alle congressisten zijn groet te brengen en zijn dank te betuigen aan de afdeling, die ons zo gastvrij ontving. 2. Neen, mijnheer, ik wens niet bij deze zaak betrokken te worden, omdat ik er niets voor voel de rol van Jan Klaassen te vervullen. 3. Moet ik dat dan overal rondbazuinen, aldus aan mijn tegenstanders de kans gevende alles in de kiem te smoren? 4. Ik neem nu de gelegenheid te baat mijn oprechte dank te betuigen aan allen, die mij hun gelukwensen zonden. 5. Onze vriendelijke gastvrouw was de gehele avond druk in de weer; zij deed alles om het iedereen naar de zin te maken en overlaadde ons met weldaden. 6. Je moet de zaak niet op zijn kop zetten. Als je ongelijk hebt, beken het (dan). Of kun je niet tegen je verlies? 7. Als je er bezwaar tegen hebt, zeg het mij ronduit. Ik weet dan wat mij te doen staat. 8. Een diepe rimpel groefde zijn voorhoofd; het scheen, dat hetgeen ik hem mededeelde, een onaangename gewaarwording bij hem opwekte. 9. Je weet, vriend, als je een leidende functie bekleedt, sta je bloot aan veel critiek. Hoge bomen vangen veel wind. 10. Hij raakte niet uitgepraat over hetgeen hij tijdens het congres had gehoord en gezien. Meer dan ooit besefte hij hoeveel waarde Esperanto heeft in de omgang met buitenlanders.

Vertaling van opgave 7.

1. Kiam mi riproĉis al tiu malbravulaĉo lian konduton (mi riproĉis tiun malbravulaĉon pro (pri) lia konduto), li ekridis, sed estis klare.... li ridis, kvazaŭ li ekmordus ion acidan. 2. Knaboj miaj, se vi estas pretaj, vi iru jam; mi tuj sekvos. 3. Ne tiom ekscitiĝu; bridu vian koleron; per kvietigaj vortoj vi pli atingos ol per senpripensaj paroleksplodoj. 4. Kiom utilos, se ni longe parolos pri tio? Kio fariĝis, jam ne refariĝos. (Kio pasis, ne revenos. Kontraŭ ago farita ne helpas medito.) 5. Li ne scias ordigi siajn aferojn. Li terure enŝuldiĝis kaj klopodas rabi Petron por pagi Paŭlon. Kiel tio finiĝos? 6. Mi avertas vin, estu singarda. Lia antaŭa konduto estis tute ne senmakula kaj vi scias: lupo ŝanĝas la harojn, sed ne la farojn (vulpo mienon ŝanĝas, sed plue kokidojn manĝas). 7. Estas nenecese (ne necesas), ke vi foriru; kion mi diros, vi povas libere aŭskulti. 8. En tempo pli oportuna mi rakontos al vi kion mi intencis. 9. Jam tia estas la kutimo, en okazo de (okaze de) jubileo prezenti al iu ian donacon. 10. Kian rilaton tio havas al (kun) la temo de nia interparolo (konversacio)?

Beoordeling:

H.J.H.Jr. en B. 9; P.M.W. en Gr. 7; E.A.B. en A. 9; G.B.-M. en Z. 5; Lupo 9; J.R. en A. 9; G.A. en R. 7; A.J.G. en D. 8; Astor 9; Klopodanto 7; D.W. en G. 8; M. en U. 8; D.v.W. en A. 8; J.G.D. en L. 8.

J. van Scheepen.

Vertalingen zende men voor de 10e van de volgende maand aan het redactieadres: Roelantstraat 4, Amsterdam-W.

Opgave 7. Vertaal in Esperanto:

ZIEN MET DE HUID.

Naast de tastzin komt bij blinden en blind-doven als 't ware een zesde zintuig voor de dag: het vermogen van de huid, om door bemiddeling van de atmosfeer, die het lichaam omgeeft, indrukken van de buitenwereld op te nemen en verder te verwerken.

De bekende Amerikaanse doof-blinde Helen Keller voelt wanneer er in een vertrek muziek wordt gemaakt. Op de speelplaats van een school voor blinde kinderen krioelen deze veelal in snelle beweging door elkaar, zonder dat er meer botsingen plaats hebben dan bij ziende kinderen. Dit wonderlijke vermogen van blinden, om de aanwezigheid van mensen of voorwerpen waar te nemen, zonder ze te zien of aan te raken, noemt men wel „zien met de huid".

Prof. Dr. J. G. Sleeswijk.

Vertaling van opgave 5.

Ie apud 1) la marbordo 2) situis 3) fiŝista vilaĝo. Ĉar la tiea marbordo 4) estis danĝerplena, staris sur tiu loko 5) lumturo, sed tamen 6) ofte okazis en ŝtormaj 7) noktoj, ke ŝipo erarveturis 8) kaj koliziis kontraŭ unu el 9) la 10) nevideblaj rokoj, kie ĝi en kelkaj horoj estis kondamnita al preskaŭ certa 11) pereo. Tiam la gardisto 12) signalis al la vilaĝo, por ke oni sonorigadu la alarmsonon ĉiudirekten ĝis en la sekuraj litoj de la dormantoj. „Ĉu vi aŭdis 13) kiel sonoras la alarmsonorilo?" diras virino al sia edzo 14). „Danku Dion, ke ne ni estas en danĝero" estas la respondo 15). Kaj li sin turnas kaj denove ekdormas. Alia vekiĝas, aŭdas la sonoradon kaj diras; „Dio benu tiujn, kiuj endanĝerigas ĉi tiun nokton sian vivon." Kaj li aŭskultas momenton kaj denove ekdormas. Tria vekiĝas kaj diras: „Jen 16), oni vokas min, ĉar ni devas savi homajn vivojn". Kaj li adiaŭe kisas siajn edzinon kaj (ge)infanojn 17), ĉar li scias: temas 18) pri 19) vivo aŭ morto.

1) Ook: *ĉe;* niet: *al.* 2) Ook: *strando, plaĝo.* 3) Ook *kuŝis, troviĝis.* 4) Ook: *la marbordo tie.* 5) Liever niet „tie" als dit reeds een keer in de zin gebruikt is. 6) „Het" wordt niet vertaald. 7. Ook: *ventegaj.* 8) Ook: *flankenflosis, -drivis, depeliĝis.* 9) Ook: *de.* 10) Ook: *tiuj,* maar de nadruk valt niet op dit aanwijzend voornaamwoordje. 11) Niet woordelijk: *tiom bone, kiom certe.* 12) Niet: *atendanto.* 13) O.i. is de vertaling zonder „ne" te verkiezen. De vraag moet luiden: Hoor je, hoe de noodklok luidt? 14) Niet: *viro.* 15. Ook: *li respondas.* 16) Niet: *tie.* „Daar" is eigenlijk de verkorting van „ziedaar". 17) Ook: *(ge)-idojn.* 18) Niet: *iras.* Ook: *estas parolo.* 19) Ook: *la alternativo estas.*

Beoordeling: H. J. H. te B. 9; A. J. G. te D. 6; A. B. te A. 7; G C. de G. te U. 7; G. B. te Z. 6; F. v. d. M. te U. 6; Lupo 5; Th. de G. te L. 7; P. R. Pzn. te G. 8; A. A. D. te Z. 6; P. W. W. te Gr. 6; T. M. te L. 8; A. P. M. L. te G. 9; Klopodanto 5.

En la rraduko de la 15a tasko por Progresantoj en la februara numero, s-ro F. Banham (Melburno) preferas la vorton „releviĝo" anstataŭ „reviviĝo", kaj „staltrogo" anstataŭ „trogliteto".

Ambaŭ vortoj: „releviĝo" kaj „staltrogo" trovigas en la Esperanta Biblio.

Sed ĉu en tradukoj „ekster" la Biblio ni rigore traduku laŭ tiu modelo?

„Reviviĝo" kaj „releviĝo" estas same bone aplikeblaj. Sed „trogliteto" kaj „staltrogo" ne estas egalvaloraj. Metu ambaŭ vortojn antaŭ esperantiston kaj li tuj komprenos, ke la unua vorto signifas „liton" kiun oni preparis en trogo. Ĉe la dua vorto „staltrogo" li ne havos vizion pri „lito", kion oni tamen intencas komprenigi! Pro tio ni preferas „trogliteto".

En la frazo „ankaŭ la jaro (de la naskiĝo de Kristo) estas divenebla nur laŭ akcesoraj cirkonstancoj" s-ro B. opinias, ke „divenebla" devas esti „konjektebla". Ni tuj konsestas, ke „konjektebla" estas bona, sed ni ne vidas eraron en la unua traduko. Laŭ „Plena Vortaro" „diveni" signifas: malkovri per supozoj. Nu, ĉu la frazo „ankaŭ la jaro estas 'malkovrebla' (per supozoj) nur laŭ akcesoraj cirkonstancoj" ne estas bona?

Lia lasta rimarko, kiu koncernas la jenan frazon „Oni lokigas ĝin ofte en la printempo" estas ĝusta. La frazo estus pli klara, se ni lokus la vorton „ofte" antaŭ „lokigas", do: „Oni ofte lokigas ĝin en la printempo".

J. van Scheepen.

ELEKTO DE AKADEMIANOJ

La rezultato de la elekto por la Akademio estis fiksata la 14-an de julio 1949 en Hago en ĉeesto de la Akademianoj A. Cseh, T. Jung kaj la subskribinto. La kalkulado montris, ke la 773 validaj voĉoj estas jene dividitaj inter la 54 kandidatoj:

Kandidato	*Lingvo*	*Nombro de voĉoj*
V. S. Setälä	finna	37
M. C. Butler	angla	35
D-ro K. Kalocsay	hungara	35
D-ro W. Lippmann	germana (en Usono)	35
A. Cseh	hungara (en Nederlando)	34
D-ro A. Stamatiadis	greka	34
R. Hromada	ĉeĥa	26
D-ro F. Szilágyi	hungara (en Svedujo)	25
J. A. de Saldanha Carreira	portugala	24
K. H. P. Bennemann	germana	23
D-ro A. Czubrynski	pola	23
C. A. G. Domingues	brazila-portugala	23
R. E. Bugge Poulsen	norvega	22
D-ro A. Pitlik	ĉeĥa	22
C. Stöp-Bowitz	norvega	22
A. O. Bünemann	germana	21
D-ro L. d. C. Porto Carreiro Neto	brazila-portugala	21
G. Chavet	franca	19
G. Avril	franca	16
W. J. Downes	angla	16
D-ro . A. Solzbacher	germana (en Usono)	16
J. Couteaux	franca	15
G. J. Degenkamp	nederlanda	15
F. A. Postnikov	rusa (en Usono)	14
S-ino D. Tappan Connor	usona-angla	14
P. Rosa	slovaka	13
K. L. Söderberg	sveda	13
F-ino J. Baird	angla	12
M. Butin	germana	12
D-ro L. Blaas	aŭstra-germana	11
A. T. S. O. Jansson	sveda	11
Th. Pendlebury	angla	10
N. Barthelmess	germana (en Francujo)	9
W. W. Padfield	angla	9
G. Saville	usona-angla	9
A. Camuffo	itala (en Trieste)	8
P. Heilker	nederlanda	8
N. H. C. Macpherson	angla	7
T. Hodakowski	pola	6
J. Zawada	pola	6
K. T. B. Gerdman	sveda	5
L. J. Thévenin	franca	5
F. A. F. Faulhaber	nederlanda	4
P. A. M. Laignier	franca	4
Inĝ. O. A. Rygg	norvega	4
G. K. F. Ziegler	germana	4
J. R. Stenström	sveda	3
M. Sygnarski	pola	3
P. J. Tardieu	franca	3
J. Wenger	svisa-franca	3
R. Rian	norvega	2
F-ino J. Ender	pola	1
F-ino M. K. A. Laade	germana	1
G. Schulz	germana	0

Ĉar estis 21 vakantaj lokoj, la sekvantaj personoj estas elektitaj Akademianoj:

malnovaj membroj: Setälä, Butler, Kalocsay, Lippmann, Cseh, Stamatiadis, Hromada, Szilágyi, de Saldanha Carreira, Czubrynski, Domingues, Bugge Poulsen, Pitlik, Porto Carreiro Neto kaj Chavet;

novaj membroj: Bennemann, Stöp-Bowitz, Bünemann, Avril, Downes kaj Solzbacher.

Ir. J. R. G. Isbrücker
Prezidanto.

NEOLOGISMOJ

Neologismoj ĉerpitaj el literaturaj F.L.E.-eldonoj.

„FONTAMARA", I. Silone.

kafono — malriĉa itala kamparano
karmelito — monaĥa ordenano, nomita laŭ la monto Carmel en Palestino
klientelo — kunigo de laboristoj, dependaj de labordonantoj
Koloseo — grandega, famkonata amfiteatro en Roma (Colosseum)
kvintalo — pezo de cent kilogramoj (quintaal)
limono — speco de citrono (limoen)
lustrumo — jarkvino (lustrum)
noveno — laŭ la katolika religio: dum 9 tagoj ripetita preĝado en preĝejo (novene)
pampo — stepo en Sud-Ameriko, precipe en Argentino (pampa)
salamo — kolbaso, pretigita per azena kaj bova viando kun ajlo

„IĜI" OF „ESTI-ATA"?

Een lezer stelt ons de vraag: Is de zin „la libro facile legiĝas" wel correct? Maar onmiddellijk daarop betoogt hij, dat dit niet het geval is, want dan zouden naar zijn mening ook „la letero skribiĝas, la hundo batiĝas, la pano manĝiĝas e.d. correct zijn.

Taal is geen wiskunde, al is bijna iedere Esp.-grammaticus geneigd bepaalde moeilijkheden uit het gezichtspunt van de logica te beschouwen en op te lossen. Een zeer belangrijke rol in de taal speelt het gevoel, en in verscheidene gevallen moet de logica voor het gevoel zwichten.
Men weet, dat een lijdend voorwerp alleen na een overgankelijk werkwoord kan voorkomen: „li legas la libron"; de werking „legi" gaat van onderwerp op voorwerp over.
Wil men „libro" tot onderwerp maken, dan wordt de zin lijdend, d.w.z., het werkwoord „legi" komt in de lijdende vorm te staan: „la libro estas legata de li".
Zo kan men letterlijk alle bedrijvende zinnen lijdend maken. Men doet dit echter alleen, als de omstandigheden dat eisen, d.w.z., als het lijdende begrip in de zin op de voorgrond moet treden. Hier begint dus het gevoel al een rol te spelen, alhoewel het de logica nog niet schaadt.
In een lijdende zin treedt het lijdend voorwerp dus op de voorgrond en wordt onderwerp, terwijl het oorspronkelijke onderwerp op de achtergrond wordt gedrongen en tot bepaling wordt.
In andere gevallen komt het logische lijdend voorwerp zo sterk naar voren, dat voor de spreker het logisch onderwerp a.h.w. geen taak meer vervult, het wordt slechts een omstandigheid. Nu is er geen plaats meer voor een lijdende vorm. Voor het gevoel is het logisch voorwerp zelf onderwerp geworden, en het is alsof *dit* een werking vervult, en niet het oorspronkelijke onderwerp. Dit zijn de gevallen, waarin „iĝi" de lijdende vorm vervangt als in: „la kunveno komenciĝas, la bastono rompiĝas. Het logisch onderwerp is echter nog niet geheel verdwenen; het bestaat nu als omstandigheid en wordt meestal genoemd in een bepaling na „pro". Deze vorm van het werkwoord noemt men medialo.
Het logisch onderwerp verdwijnt echter geheel in een zin als „la vetero pliboniĝas", omdat men bezwaarlijk kan zeggen, dat het weer door iets of iemand verbeterd wordt, tenzij men de natuur of de doorbrekende zon als zodanig wil beschouwen.

Tenslotte zijn er werkingen die logisch eigenlijk helemaal niet plaats vinden, maar die alleen voor ons gevoel of in onze verbeelding gebeuren, en die wij daarom in de taal toch moeten weergeven. Zulke gevallen zijn: „de dag begint, de roman eindigt bevredigend, dat boek leest prettig".
Het is duidelijk, dat in zulke zinnen geen logisch oorspronkelijk onderwerp gedacht kan worden, want ook van een boek dat op dit ogenblik niet gelezen wordt, kan men zeggen, dat het prettig leest, d.w.z., het heeft de eigenschappen, die het lezen veraangenamen.
Door het onbreken van een logisch onderwerp is de lijdende vorm in genoemde zinnen niet te gebruiken. En wat is dan natuurlijker, dan dat men ook hiervoor de vorm met „iĝi" gebruikt! Dus: la tago komenciĝas, la romano finiĝas kontentige, tiu libro legiĝas agrable". Het geval eist een vertaling, en die vertaling kan alleen verkregen worden door gebruik te maken van „iĝi", dat een ruimer betekenis heeft dan „esti-ata". Dit laatste is te precies, te logisch, en juist daarom bevredigt het noch het gevoel, noch de verbeelding.

---

traturo — altaj vojoj en Apuglia kaj Abruzzo, kie oni paŝtas brutojn
tridumo — laŭ la katolika religio: dum 3 tagoj ripetita pregeja ceremonio (triduum)

„HISPANA TRAGEDIO", Jef Last.

aerodromo — tereno instalita por forkaj alveturo de aviadiloj (vliegveld)
bestiala — sovaĝinstinkta, kruda bestaĉa (bestiaal, beestachtig)
bizara — strangefekta; malharmonie originala (bizar)
danteska — laŭ maniero de Dante, simila al Dante
ekspresionismo — arta skolo klopodanta esprimi impresojn kaj sentojn per simplaj kaj trafaj rimedoj (expressionisme)
frazeologio — rezonmaniero en belsonaj, sed ĝenerale malmultsignifaj frazoj (fraseologie)

(Daŭrigota)

LA HOMA KORPO

B. Rijpstra

2. ĈELOJ KAJ HISTOJ

La ĉelo estas mikroskope malgranda vivanta estaĵo, 10—25 mikronojn. Ĉelo do povas spiri, sin nutri, kreski, generi kaj morti. Ne ĉiuj ĉeloj estas similaj.

Samspecaj ĉeloj strukturas iun histon, t.e. ĉelan teksaĵon. La histoj formas organojn.

Organo estas korpa parto, kies formo kaj strukturo harmonias al la tasko: mano, koro, pulmo, okulo .... La organoj kune formas la tutan korpon.

Ĉelo konsistas el:

protoplasmo: algluiĝema likvaĵo, enhavanta albuminon, akvon, salojn; kerno: enhavanta kromatinon (kolorigaĵon).

Protoplasmo montras vivon. Ekz. la amebo estas unuĉela besto kies movoj sin montras per ŝanĝoj de la formo (vidu fig. 1).
Per mikroskopo ni tion povas vidi ankaŭ ĉe la leŭkocito (blanka sangoglobeto) (fig. 2).

La nutro montriĝas per pligrandiĝo de la ĉelo. La genero okazas ĝenerale pro disduiĝo de la ĉelo. Unue la kerno disiĝas: ĉiu parto ricevas la precizan duonon de la kromatino. La du ido-ĉeloj havas la ecojn de la granda patrinĉelo; tial oni supozas, ke la kromatino portas la heredajn ecojn. Ĉe unuĉelaj bestoj la idoj estas tuj memstaraj, do liberaj; ĉe plurĉelaj bestoj la idoj restas kunligitaj kaj tiel estiĝas la korpo.

La ĉeloj havas ne la saman funkcion kaj pro tio ne la saman formon.

Sampecaj ĉeloj formas specialan histon. La histoj estas kvarspecaj:

epitelio, subtena histo, muskola histo, nerva histo.

Albumino = eiwit (blanka substanco, el kiu konsistas la plej granda parto de la animalaj kaj vegetaĵaj ĉeloj)
amebo = amoebe (plej primitiva besteto, vivanta en akvo; amebo povas ŝanĝi sian formon)
epitelio = epithelium (ĉelaĵo kovranta la supraĵon de mukozo = slijmvlies)
histo = weefsel (ĉela teksaĵo)
leŭkocito = wit bloedlichaampje
organo = orgaan (aro da histoj por speciala funkcio
protoplasmo = protoplasma (vivanta substanco en la celo)

OPINIOJ EL NIA LEGANTARO

S-ro S. Miedema en Leeuwarden skribas al ni:
„En L.P. de junio '49a mi legis sur pĝ. 47a: ‚Le stammen *publik'*, *motiv'*, *ord'*, *lim'* e.d. zijn zelfstandig, zodat, volgens de algemeen geldende regels der woordafleiding *publikigi, motivigi, ordigi* enz. betekenen *fari publikon, fari motivon, fari ordon* enz., of wel *fari ion publiko, fari ion motivo, fari ion ordo.'*
„Tamen, en „Plena Gramatiko" oni trovas sur pĝ. 92a, paragrafo 83a: 'La signifo de *igi* estas *fari -a, ke io estu -a.* Do la flankelemento estas ĉiam predikata adjektivo. *Igi* povas ligiĝi al adjektivaj, substantivaj kaj verbaj radikoj, sed la neadjektivajn radikojn ĝi adjektivigas per sia vortefiko.' "

Efektive, ekzistas du konceptoj pri tiu ĉi afero: la ĝenerala kaj malnova, kiun akceptas ni, kaj la nova, de P.G.
Laŭ la ĝenerala koncepto la signifo de *igi* dependas de la karaktero de la vortradiko, al kiu *igi* estas ligita, ekz. *grandigi = igi granda, forigi = igi for, soldatigi = igi iun soldato,* ne *soldata.*
Nur ĉe verbaj radikoj oni devas subkompreni participan finaĵon, ĉar ekz. *manĝigi* povas signifi *igi manĝanta* kaj *igi manĝata.*
Laŭ tiu koncepto *publikigi* do signifas *fari inon publiko*; kaj ĝuste pro tiu fakto oni iam klopodis enkonduki, kvankam sensukcese la neologismon *publici* por la signifo *fari ion publika.*
Laŭ la koncepo de P.G. *soldatigi = fari iun soldata, edzigi = fari iun edza* k.s. Tiu koncepto ŝajnas al ni malpli natura kaj malpli konsekvenca, kvankam, pro manko pri fiksita regulo tiurilate, ĉiu rajtas por si akcepti la regulon, kiu ŝajnas al li pli natura aŭ pli praktika.

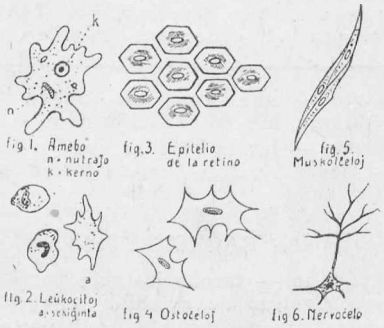

KUL